

SKS pilotoi kirjojen avointa julkaisemista

Fakta Julkaistu 12.11.2015 klo 15:48 Kirjoittaja Jessica Parland-von Essen

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on oman Avoin tiede -hankkeensa puitteissa tuottanut [selvityksen monografioiden Open Access -julkaisemisesta](#). Kirjat ovat varsinkin humanistisilla aloilla usein tutkijoiden päätuotoksia ja vaikka erilaisia avoimia julkaisumalleja alkaa jo löytyä artikkeleille, kirjojen julkaisutoimintaa on haastavampaa muuttaa. SKS:ssä on jo pitkään pohdittu miten avoimuutta voisi parhaiten edistää kestäväällä tavalla, sillä tieteellisenä kulttuurina vaalivana toimijana sen tuottamalla tiedolla on suurta arvoa myös suuremmalle yleisölle.

SKS:n yhteiskunnallisella vaikuttamisella on pitkät juuret ja sopeutumistarve sähköiseen ympäristöön on kova. Seura onkin julkaissut verkossa jo muun muassa perustavanlaatuisia teoksia kuten Aleksis Kiven [Nummisuutareiden](#) kriittisen edition ja teoksen [Suomen Kansan Vanhat Runot](#). Uuden selvityksen pohjalta SKS on [Jane ja Aatos Erkon säätiön tuella](#) päättänyt pilotoida kirjojen avointa julkaisemista. Kokeilu aloitetaan englanninkielisellä Studia Fennica -sarjalla ja tarkoituksena on myös saada myyntiä aikaan tarvepainatuksen avulla.

Myös opetus- ja kulttuuriministeriön Avoin tiede ja tutkimus -hankkeessa pohditaan eri työryhmissä avoimen julkaisemisen tulevaisuutta ja tuetaan rinnakkaistallentamisen edistämistä Kotimaiset tieteelliset lehdet avoimiksi ja vaikuttamaan, [NopSA](#) ja [Suomi rinnakkaistallentamisen mallimaaksi](#) -hankkeissa. Todennäköistä on, että tulevaisuudessa joudutaan osittain turvautumaan kirjoittajamaksuihin tai esimerkiksi menestyksekkään [Knowledge Unlatched](#) -tyyppisen kirjastosopimisen avulla. Suomen kielialue on pieni, mutta toisaalta meillä sekä luetaan että ostetaan suhteellisen paljon myös tieteellisiä teoksia.

Suomessa tieteellisten kirjojen avointa julkaisua on jo monen vuoden ajan harjoittanut Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura. Julkaisemisessa tehdään kuitenkin paljon vapaaehtoista työtä, mutta toimintaan ollaan tyytyväisiä. Seuran julkaisutoiminnan ensisijainen tarkoitus on tekstien avoin levittäminen verkossa. Painetunkin kirjan saa, mutta siitä joutuu maksamaan seuran puheenjohtaja Jarmo Peltola kertoo. Tarvepainatuksen ansiosta ei tarvita varastoja ja kun suurin osa toimitustyöstä ja taitosta tehdään talkootöinä, niin välttämättömät kulut on pystytty kattamaan myynnillä. Vireä julkaisutoiminta on julkaisutoiminnan viitseliäisyyden ansiota. Seuran toiminta on muutenkin erittäin aktiivista.

Kustantamiseen liittyy kuitenkin aina riskejä ja kuluja, eikä kalliilla rahalla tuotetun tutkimuksen saatavuutta voi jättää kokonaan vapaaehtoistyön varaan. Siksi SKS:n hanke onkin erittäin tervetullut toimi, josta voimme oppia paljon.

[SKS:n selvitys monografioiden avoimesta julkaisemisesta](#)

[Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura](#)